

# ŽELEZNIČARSKI GLASNIK

## Časopis članov „Prometne zveze.“

Št. 8.

Izhaja 1. in 15. v dne mesecu.  
Uredništvo in uprava: Dunajska cesta 9.

V Ljubljani, dne 15. aprila 1913.

Celoletna naročnina je K 3-60. Člani  
„Prometne zveze“ dobe list brezplačno.

Leto I.

### Stanovska zavednost.

Ni li to beseda bogate vsebine! Oglejmo si jo v pravi luči in preiščujmo o njenem pravem pomenu. Ona zapopada v prvi vrsti spoznanje zavednosti o vrednosti in pomenu lastnega stanu, v drugi vrsti pa nalaga vsakemu članu dolžnost, da stanovsko čast ne le varuje, ampak tudi pospešuje.

Žalibog, stanovska zavednost se ne goji še v pravi meri v vrstah našega delavstva. Resnica je, da število zavednih šteje na tisoče, a še večje je število onih, ki stojijo brezbržno ob strani, če se niso že tako daleč skvarili, da svoj stan celo zaničujejo. Ako si ogledujemo vrste teh topo in brez vsake misli v svet zijajočih, pridemo do zaključka, da je še veliko dela treba, predno bo velika delavska masa skoz in skoz prešinjena z prepotrebno stanovsko zavednostjo.

Vzgledi mičejo! In vzgledov nam ne manjka. Ozmimo se nekoliko okoli po drugih stanovih. Kaj je povzdignilo obrtniški stan do današnje stopnje? Živa stanovska zavednost! Komu se naj zahvali kmet, uradnik in drugi za upliv, ki ga ima med ljudmi? Stanovski zavednosti in iz nje izvirajočih posledic! Kratkotrajno, stanovska zavednost je oni neusahljivi vir, iz katerega črpajo vse stanovske zahteve svojo oporo. Kjer stanovske zavednosti ni, tam vladata neodločnost in nesoglasje ter ugonabljata vsako napredno delo.

Odveč bi bilo posebič povdarjati, kako potrebna je stanovska zavednost ravno med delavstvom. Korenika te zavednosti tiči v tem, da vsak delavec odkazano mu delo tudi prav ceni. Delo ni nič nečastnega.

Ravno narobe! Delo je potrebno, delo nas preživlja, delo nas krepi. V delu tiči moč kulturnega napredka in čast njemu, kdor si jo v potu svojega obraza pošteno zasluži. Kdo pa je tisti, ki razne izume izkoristi, da služijo vsemu človeštvu v dobrobit; ni li to delavec s svojo žuljavo roko? Kdo je naredil umetne stroje in druge naprave — delavci so bili tisti, pridni delavci. Delu torej pripada tudi čast za blagor človeštva.

Ako pa vemo in znamo prav ceniti delo ne bo nam težko, da čislamo tudi delavski stan.

Vsak delavec naj bi bil ponosen, da je član tiste družbe, ki človeku ne samo veliko dobrega stori, ampak je za njega obstoj naravnost potrebna. Ako stanovske razmere niso dovoljne, ni tega kriv stan, ampak večinoma le njegovi posamezni člani, ker ne vlada med njimi pravega edinstva. Enotne zadeve delavstva, enaka stremjenja naj bi bila tista moč, ki oživilja stanovsko zavednost. Celota delavstva pa ima dolžnost, da vzdržuje in z vsemi silami ščiti svojo stanovsko čast. Člani, ki se tega ne zavedajo, niso le nadloga sočlanom, ampak tudi v kvar stanu. Končno se pa tudi vsak zavedaj, da delaš svojemu stanu le tedaj čast, ako vse svoje dolžnosti vestno izpolnjuješ.

Ako delavstvo vse to prav pojmuje in izvršuje, tedaj se ni treba bati, da bi ne sledili uspehi. V oživiljenju prave in trdne stanovske zavednosti je začetna tista bodočnost, da bodo tudi izven delavskega stanu stoječi faktorji začeli z delavci in za delavca misliti.

Prava, živa stanovska zavednost se ne da kar čez noč vzbuditi, to je resnično!

Tukaj je treba vzgoje in potrpljenja. Tudi drugi stanovi so deset in stoletja rabili, predno so se povzdignili do današnje višine. Delavstvo je silno zaostalo in prepotrebno je, da se sedaj podviza in hiti, da doide one, ki korakajo ponosno daleč pred nami.

Umevati moramo sicer, da še ni dolgo, ko se je tudi med delavstvom vzbudila zavest, da je tudi ono stan med mnogimi drugimi stanovi. Ni še dolgo tega, ko se je začelo tudi delavca upoštevati kot neobhodno potrebnega člana človeške družbe. In zdaj, ko se je to deloma izvršilo, treba vzbuditi čut samostojnosti in samozvesti kot podlago pravi stanovski zavednosti. V tem pa tiči vse naše prihodnje delo, ki sicer ni malo, ampak ne strašimo se ga!

Omeniti imamo še nekaj izrodov stanovske zavednosti. Tu pa tam se opaža stanovska prevzetnost, in na njej oboleli kaj radi svoje tovarišnice opravi, je navadno posledica srečnejšega riše po strani gledajo liki napihnjene žabi. Tako početje, ki pa s stanovsko zavestjo nima prav gmotnega stališča, ni le vsega obžalovanja vredno, ampak naravnost neumno. Dotičnik se sam ob-

sodi, da nima nikakega čuta za skupnost, ako radi svojih srečnejših razmer stanovske sočlane zaničuje, prav posebno pa še, če je njegova sreča le začasna in ni nikjer zasiguran, da ne bo nikoli rabil sobratske pomoči. Takim naše pomilovanje!

So pa tudi taki, ki se povzdigujejo, ker so boljše vrste delavci. On se čuti delavca, a ker nosi pri svojem delu lahko zlikan ovratnik, si domišlja, da je nekaj boljšega, ter zaničuje ali po strani gleda onega, ki mu po zunajnosti sicer ni enak, kot zaveden delavec ga pa za mnogo prekaša. V to vrsto spadajo tudi napihnjenci, ki kolikor mogoče svoj stan zatajujejo, ne samo pred sotovariši, ampak pred vsem svetom. Da jih ne obsodimo preostro in dokažemo da smo pravični, povdarimo, da so to tisti, ki ne razumejo, da je ne samo delavec kot posameznik, ampak tudi kot pripadnik te ali te stroke vselej od drugega odvisen. Vsakdanja izkušnja nas uči, da če ena obrt ali vrsta dela peša, propada cela vrsta drugih obrti z njo vred. Najžalostnejše pa je še, ako se delavec svojega stanu sramuje in se sili biti več kot je res. Tak siromak pač zasluži, da ga pomilujemo. Če nisi s svojim stanom zadovoljen, prijatelj, edini svet, ki ti ga zamoremo dati je ta: strni se z nami in sodeluj, da se naš delavski stan povzpne do iste višine, katero res tudi zasluži. Le če vsi člani enega stanu strme, kot ena sila za dosego enega cilja, je nam zagurana boljša bodočnost. Bodimo stanovsko zavedni, bodimo složni in zavedajmo se, da smo drug drugemu v življenju in za dosego boljših dni neobhodno potrebni.

Ko bodo brali čitatelji našega „Glasnika“ te vrste, bo mogoče eden ali drugi rekel: kaj pa to mene briga, škoda papirja. Toda temu ni tako. Ravno med nami železničarji vlada žalibog misel, da je tisti, ki nosi črno kapo, več, kakor pa oni, ki sme po predpisih nositi le modro brez srebrnega našitka. Ravno tem domišljavcem v pouk smo napisali te vrstice in jih opozorimo, da smo pač po zunajnosti razdeljeni v različne kategorije, kar pa tiče borbe za vsakdanji kruh, smo si pa prav vsi enaki. Ako nikjer drugod, tedaj ravno v naši službi stopi dokaz jasno na dan, da smo ustvarjeni in moramo delati eden za vse in vsi za enega. In ko pridemo vsi do tega prepričanja,

### Lastovka.

(Konec.)

Znano je, da smo mornarji zelo babjeverni. Ko so lepe Sibile njih umetnost končale, postali smo vsi nekako zamišljeni, ker se nobenemu od nas ni obetala bogve kaj zlata bodočnost. Zadnji je bil Brezina na vrsti. Posmehljivo je rekel ciganki: Španska krasotica! Govori kar koli hočeš, vse mi bo v veselje, kar pride iz tvojih ust, ker pa nisem človek, ki bi vse vrjel, povej mi, kaj se bo v bodočih minutah zgodilo. Srečen pa sem že pri tem, da položiš tvojo nežno roko v mojo trdo pest. Torej govori.

Ciganka ni rekla nič, njene velike črne oči so počivale nepremično na mornarjevi desnici.

Ti torej ne veš nič, dobro bom pa jaz tebi povedal, vidiš to-le se bo zgodilo .... mladenič je ciganko strastno poljubil.

Dekle se ni branilo, a hipoma stopi korak nazaj in šepetaje reče: Dragi, ena lastovka bo v kratkem tvoja smrt.

Ko je odbežala, klical je Brezina za njo, naj bodi kar hoče, naj pa da počaka in sprejme darilo. Šaljivo je še pristavil, da ne mara v tužini zapuščati dolgova. Odgovora ni dobil več.

Dobro, če nočeš denarja, se ta srebrnjak zapije na tvoje zdravje, najkрасnejša ciganka, kar sem jih jaz dozdej videl.

S tem prizorom je naš poset končal. Tri tedne potem smo pluli ob jako ugodnem vetru in na vsa jadra po visokem morju. Jutro je bilo krasno, solnce je zlivalo svoje najlepše žarke po vrhovih kanarskih otokov.

Zgodilo se je, da je jata utrujenih lastovk križala našo pot in uboge skoraj že smrti izročene živalice se spuste na našo ladjo. V hipu so bili jambori in razpete vrvi pokriti z ljubkimi gosti. Sem pa tja so zažrgolele, kakor da bi

nam izročale iz mile nam domovine prinese pozdrave. Z veseljem smo jih poslušali, tisočkrat dobro došle tu sred morja.

Naš kapitan je korakal po poveljniškem mostu s povešeno glavo in zamišljen sem pa tja. Moštvo si je pripovedovalo, da je v takem razpoloženju najboljši, če se mu človek daleč izogne. Lastovke so ga vzdramile, za hip je postal, povzdignil glavo in zaklical: pozdravljene, dobrodošle! In zopet je povsili glavo in nadaljeval svoj gori-doli izprehod! V tem pade ena pretrujena lastovka na krov. Kapitan jo zapazi in zakaže v bližini zaposlenemu Brezini naj jo pobere in mu jo prinese.

Brezina je povelje sicer slišal, a zganil se ni z mesta. Očividno se je spomnil vedeževanja ciganskega dekleta.

„Brezina! me ne slišiš, poberi lastovko!“

Mornarni ne odgovoril, pa tudi z mesta se ni gnil.

edaj še le bo zavladata pri nas prava, resna stanovska zavednost, ki nas popelje do boljše bodočnosti.

## Dopisi.

Iz Gorice. Iznajdlivi Nemci so pred pol-drugim letom pod vrhovnim vodstvom proslulega Germana Wieser-ja začeli akcijo za ustanovitev „Skladišča živil za uslužbenca c. kr. državnih železnic“ s sedežem v Gorici. Ker se nam je obljubljalo, da bomo po zadrugi živila ceneje dobivali, smo misel v obče pozdravili in se pri-glašali za člane. Tako je zadruga z omejeno za-vezo res tudi nastala. Pa že prvo poslovno leto je nam temeljito dokazala, kako hudo smo se z našimi lepimi nadami varali. Živila v zadrugi so splošno dražja kakor v drugih trgovinah, dasi-ravno zadruga ne riskira nič in jo prevoznina blaga ne stane skoro nič. Iz letnega zaključka posnamemo samo nekaj števil in sicer:

živil (vštevši pekarske izdelke) se je  
prodalo za . . . . . K 437020.76  
pri tej svoti znaša čisti dobiček:  
od živil . . . . . „ 424.32  
od pekarskih izdelkov . . . . . „ 826.81

Nekateri se čudijo, da je dobiček od peka-rije večji, kakor pa od živil. Mi pa prav nič, ker vemo, da reveži, ki živijo večinoma ob kruhu in kavi, ne dobe kruha po ceni za poskušnjo; de-likatese iz trgovine pa nekateri kaj radi toliko časa pokušajo, dokler je kaj v zalogi. Pokušnje se pa navadno ne plačujejo. To je že tako na svetu kakor na zemlji. Mali plačaj, da ima veliki zadosti.

Zadruga si je nabavila koj iz početka svoj dom — neko vilo, o kateri nam računski zaklju-ček zamolči, kolika je kupna cena. Med aktivni jo najdemo zabilježeno z K 32.000 — nadalje se nahajajo pod to rubriko: prodajalno poslopje z K 30.000 —, pekarsko posloje z K 20.000 —, stavbno zemljišče z K 28.864 —, in stavbeni račun z K 33.893.06. Te številke skupaj znašajo K 144.757.06.

Da si je zadruga nakopala drago, popol-noma nepotrebno in zadruginim ciljem najnepriklad-nejšo vilo na vrat, gre zasluga edinemu Wieserju, ki se je za nakup z vsemi močmi potegoval. Vila sama služi za stanovanja in računski zaklju-ček pravi, da je donesla K 3907.79, le mala pri-padajoča hišica se je z novimi stroški predelala v skladišče, ki služi zadrugi. Donesek vile je na-ravnost smešen, vsaj svet dobro ve, da je stala zadrugo lepih K 120.000 — in nerazumljivo je, zakaj je med aktiva vpisana samo z K 32.000 —, ker njene pritikline tvorijo samo malo vrednost. Nesoglasje postaja še večje, ako se primerja, da ste prodajalna in pekarija z naravnost previsoki-mi cenami vpisani med aktiva. Ne tiči li v tem namen javnosti dokazati, da se vila z zgorej na-vedenim doneskom obrestuje, kar v resnici nika-

kor ni res. Na lanskem občnem zboru je Wieser sam trdil, da so veččaki vilo cenili nad 60.000 K od kod tedaj razlika med nakupno ceno in za-računjeno letošnjo vrednostjo? Trdilo se je tudi, da se vila obrestuje.

Vsiljuje se nam sum, da bodmo pri celem tem podjetju samo mi revni slovenski železničarji pošteno za mošnje potegnjeni, da slepo znašamo groše in tako pomagamo g. Wieserju pri gradnji germanskega mostu od severa do Adrije. Bližnja prihodnost nas že zna presenetiti z novico, da se v zadrugi vili v Gorici ugnezdi šulferajnska šola. Vrabci nekaj tacega čivkajo.

Zadruga šteje 1138 članov, po večini Slo-vencev, privandranih Nemcev je komaj kahih 20% in vendar je celi odbor „tajč“. Tega pa so naj-bolj krivi slovenski sociji, ki tako hlapčevsko na-stavljajo Nemcem svoj hrbet.

Na občnem zboru zadruga dne 16. marca so to jasno dokumentirali. Kar nas je nerudečih Slovencev bilo, smo se zedinili, da si izvoju-jemo tri mandate v odboru, a sociji so porabili ves njihov vpliv in terorizem, da so nas odbili in spravili same Nemce v odbor razun enega so-druga, ki so ga „prajzi“ sprejeli v svojo sredo kot zahvalo za uspešno agitacijo.

Goriškim „buršem“ čestitamo nad njih oprodo, strojevodjem Kremžarjem, pristnim Ljub-ljančanom. Njegov fanatizem in terorizem nam kratkomalo ne imponira in mu le želimo, da si prisvoji vsaj toliko olike in dostojnosti, kakor kak navaden šnopsar.

Goriški železničarji.

Izpod kamniških planin. Dragi „Glasnik“! odloči nam kotiček, kamor naj odložimo naše tožbe. Na naši slavni kamniški progi se nam ne godi prav nič boljše, če le ne slabše, kakor našim tovarišem drugod. Posebno srečni so čuvaji in progo obhodnik. Trije so, ki imajo 20 kilometrov proge in sicer eden 5, drugi 8 in tretji 10 km. Kaj naj obhodnik vse vidi, je zadnjič nek tova-riš prav spretno opisal.

Na naši progi pride še ena točka v poštev in to je trava, ki jo naj čuvaj in obhodnik po-pulita. Čez travo po naši progi se je že marsi-kdo dobro pošalil; je pa tudi lepa tako, da bi je na 100 metrov zadostovalo za vsako goved in še dobro bi se redila ob njej. Pred nedavnim časom je bilo negovanje trave poverjeno posebno najetim plevicam, odkar pa je slavna uprava prišla do spoznanja, da je treba začeti štediti, je to delo naprtila v polnem obsegu čuvajem. Kako pa je to za čuvaje prijetno, si pač vsak lahko raztolmači: ko po več kilometrov po gramozu prehodi pa si naj še lomi kosti in brusi prste ob travi. Edina tolažba mu je samo zavest, da je prav on isti, pri katerem si veleumna uprava upa kaj privarčevati. Pri tisti gospodi, ki se pripelje sem pa tja na sprehod ni nič zaslužka, ta že zna tako zasukati, da ji dijete, doklade in remu-neracije ne uidejo. Pa kako ponosni so ti ljudje. Za čuvaja imajo k večjemu kak stranski pogled

in to je že milost, ker če zgovore besedo, je ista že rovtarsko zmerjanje ali pa žuganje kazni. Ali si lačen, ali ima tvoja družina toliko, da ji ni treba stradati, o tem te ne vpraša nobeden. Če si ob dežju moker do kože in v vročini pre-poten, kaj to komu mar. Ti si čuvaj — suženj pa molči.

Prožnim in skladiščnim delavcem se ne godi trohice boljše. Pri lanski regulaciji plač jih velika večina ni dobila nič, samo sem pa tja kateri po grošu na dan. Udarjeni so pa vsi prav pošteno. Poprej je napredoval vsak vsake tri leta za 20 vin. sedaj pa samo za 10 vin. Neka-teri bodo za to beračijo čakali do 5 let, ker so baje poprej že preveč dobili. Najmanjša plača na naši progi znaša 2 K 30 v na dan in s temi soldi naj eden sebe in družino brezskrbno in po-šteno preživlja. znati se mora, da ob celi kam-niški progi draginja prav nič ni manjša, kakor v stolni Ljubljani. Službeni čas znaša 14 do 15 ur in to dan za dnem ne gleda na to, ali stanuje delavec v bližini ali Bog ve kje in kake so vre-menske razmere.

Vsem tistim gospodom, ki so za 17milijon-ski predlog ali proti glasovali ali pa se od gla-sovanja odtegnili brez razlike strank bi resno nasvetovali, da se udinjajo na kamniški progi za železniške delavce, da spoznajo greh, ki so ga napravili najrevnejšimi siromaki. Z lepa jim te nam prizadete krivice ne bomo odpustili. Vedno se govori o pocenjenju uprav, a mi čutimo na lastnem telesu, da je to le pesek nam v oči. Vsikdar, kadar se sproži glas o takih namerah, vemo da se spleta za nas nov bič, s katerim bomo tepeni, dasi bi bilo edino pravo in zdravo, da se začne varčevati zgoraj pa ne zgo-lej. Naši umni postavokovači pa si domišljujejo, da se stopnjice od spodaj navzgor pometajo, zato pa regulirajo dohodke le pri nas.

Ne malo krivde leži tudi na nas samih, ker nam manjka zavednosti in smisla za trdno skup-nost, za zdravo organizacijo. Nov delavni red, kateremu so pri porodu kumovali širokoustni de-lavski prijatelji — socijalni demokratje, izroča prožne delavce naravnost na milost in nemilost sekčnih načelnikov.

Kadar se mu zdi, pa ustavi delo in odslovi delavce ne meneč se za to, od česa naj uboge pare živijo. To njemu ni nič mar, delavni red mu daje pravico in sredstvo, da se navzgor po-baha, da varčuje. Delavec-posameznik nima zo-per tako nasilje in odiranje nobene moči, pač pa kaj zaleže močna in pravična organizacija.

Veliki industriji se združujejo v karte-ke, mali obrtniki v zadruga, služeči sloji v organiza-cije, le delavec stoji brezbrizno ob strani in pre-naša brce mimoidočih, dasiravno obstojajo tudi zanj ugodnosti, katerih se lahko posluži v svoj dobrobit.

Železniškim delavcem in nižjim uslužben-cem ne moremo zadosti priporočati dične „Pro-metne zveze“, ki je uatanovljena edino v ta blagi namen, da ščiti najnižjega železničarja, bodisi delavec ali uslužbenec. Namen in pomen „Pro-metne zveze“ je dokaj jasno načrtan; ona sicer ne obljublja zlatih telet, ampak kar obljubi, to tudi vestno zastopa in izvrši. Davek, ki ga ona pobira in potom podpor deloma vračuje, je pač premalenkosten, da bi ga še posebič zagovarjali. Utrpi ga lahko vsak, ako se zaveda, da gre za dobro stvar.

Pri „Prometni zvezi“ plačuje članarino res vsak v svoj prid, pri socijalnih demokratih pa le za obersodruge in še mnogo več, kakor pri nas, kajti rudeči voditelji hočejo dobro živeti. Ako pa navaden sodrugovič kako podporo rabi, pa hajd na beračenje v ta poseben namen.

Najlepše pa je, da pri takih fehtarijah niso izbirčni in potrkajo kaj radi tudi na radodarnost tistih, katere bi drugače najrajše v tla zakleli. Edino njihovo delo je, da neprenehoma obljub-ljajo in naprej obljublajo, sodrugoviči pa slepo vrjamejo in trpe naprej.

Kako resno jim je vse, kar pravijo, doka-zuje najlepše dejstvo, da v parlamentu v noči od 29. na 29. grudnia 1912 niti pri glasovanju

„Poberi in prinesi mi lastovko“, zakričal je zopet kapitan z njemu prirojenim osornim glasom. Rudečica v njegovem obrazu je pričala hudo jezo nad Brezino.

„Ne gospod! Lastovke se ne dotaknem.“

„Pob, poglej mi vobraz in tedaj govori, ho-češ li pobrati lastovko s krova ali ne?“

Brezina najbrž ni hotel povedati vzroka nje-govega protiviljenja, da ga zapovednik ne bi klet otročjega, zato je bil njegov odgovor zopet le krepki: „Ne!“

„Dobro,“ je dejal kapitan ter odšel. Brezina je ostal na mestu z na lastovko uprtimi očmi.

Čez malo minut se kapitan zopet povrne ter zaukaže krmarju, naj pokliče vse moštvo pred njega. Brezina se zgane, da bi odšel, a gospodar ga zgrabi za rokav z ukazom: „ti ostaneš tudi tukaj!“

Kmalu smo bili vsi okoli obeh zbrani in smo s strahom in radovednostjo čakali prihoda-njega prizora.

Kapitan spregovori z nenavadno jeznim gla-som: „Brezina, zapovedujem ti, da takoj pobereš lastovko s krova.“ Mladenič se zdrami, ponosno

povzdigne glavo ter pravi: „Gospod, najina po-godba me ne veže storiti kaj tacega... jaz...“ stavka ni več končal, počilo je... Brezina se je zgrudil s prestreljenim čelom mrtev po tleh. Pre-strasene lastovke nad nami so mu zagostobile zadnjo uro. Žalosten mir je nastal na ladji. Molče smo se razšli in čez tri dni smo imeli dvojen po-greb, kakor je usojen mornarju. Poveljnika in Brezino smo pogreznili v globino morja. Moštvo je namreč po opisanem dogodku maščevalo umor priljubljenega tovariša in brezsrčnega kapitana obesilo na srednji jambor.

To je dogodek, ki mi prihaja vedno v spo-min, kadar plovem mimo Balearov, ciganka je vendarle prav prerokovala. S temi besedami je naš zapovednik in gospodar „Estrela“ končal.

Po dobri uri je zapihal lahek veter v smeri proti Majorki in kmalu smo bili v zalivu Mahon. Tiho smo šli k počitku, želeči nesrečnemu Bre-zini srečno večnost.

Meni se je po noči sanjalo od lepe ci-ganke, ki pa mi je najlepšo prihodnost prero-kovala.

za predlog njihovega „oberbandaführerja“ niso bili vsi rdeči poslanci navzoči.

Najbolj pomilovanja vredni pa so tisti sodrugi, ki sicer vejo in razumejo, da so pri socialnih demokratih ne le za denar, ampak tudi za boljšo bodočnost osleparjeni, pa ali iz praznega strahu ali pa iz zgolj lenobe nočejo tam izstopiti in k nam pristopiti. In takih rev je v socialni demokraciji pretežna večina. Ostanek pa so ljudje tiste podivjane vrste, ki so zato socialni demokrati, da imajo privilegij udrihati po poštenih ljudeh in blatiti cerkvene in posvetne postave. Vsled njihovega surovega nastopa uživajo v organizaciji tudi to prednost, da ne plačujejo nobenih članarin. Takih nas varuj Bog in sv. Daniel.

Želeti bi bilo, da delavci kamniškn proge vsi kot en mož pristopijo k „Prometni zvezi“, da si ustanovimo lastno plačilnico pod geslom: Eden za vse, vsi za enega.

## Organizacija.

**Vabilo.** Cenjeni tovariši odborniki skupine Ljubljana se najvljudneje vabijo k odborovi seji za dan 19. t. m. ob 8. uri v Rokodelski dom. Gre za važen in nujen razgovor v zadevi organizacije.

**Predsednik.**

**Občni zbor „Prometne zveze“.** Dne 5. in 6. aprila se je vršil na Dunaju redni občni zbor pravovarstvenega in podpornega društva „Prometne zveze“, na katerega je prišlo 141 delegatov iz vseh delov monarhije. Slovenske članice so zastopali tovariši Koleča, Voje, Vončina in Kovarič. Zborovanja so se udeležili celi čas: gg. državni poslanci Kemetter in Neunteufel ter pravnik dr. Klimosch, obiskali so zborovanje gg. drž. posl. Miklas, pl. Pantz, dr. Strumpf, Hruška in Brandl ter dež. posl. Anderle, Prohazka in Spalovsky. Ekselencia župan dunajski dr. Weisskirchner in drž. posl. Zaunegger in dr. Jerbabek so se pismeno oprostili.

Iz poročila predsednika Röhma je posneti da je organizacija v poročilni dobi dveh let zelo napredovala. Število članov je znatno naraslo. Osrednji blagajnik tovariš Pradler je podal zborovalcem sliko o društvenem premoženju, ki je 28. svečana 1913 znašala 31123 K 63 h. V letu 1911. je tajništvo pisalo in razposlalo 1672, v l. 1912. pa 1830 pisem. Uloge na razne železniške uprave štejejo v l. 1911 — 614, v l. 1912. pa 721. Osebo se je posredovalo v letu 1911. v 210. v l. 1912. pa v 248 slučajih. Predsednik računskih preglednikov je povedal, da se posebno zadnji čas za pravovarstvo veliko stori.

Izmed referatov se odlikuje predvsem oni drž. poslanca Kemetterja, v katerem je govornik jasno naslikal zadevo 17milijonskega predloga. Označil je stališče neodvisne krščansko-socialne stranke. Poslanec Miklas je zagovarjal in pral krščansko-socialni državnozborni klub in njega postopanje glede železničarskih vprašanj. Govor posl. Neunteufela je slikal zasluge posl. Kemetterja za železničarje. Posl. Prohazka je govoril o starostnem zavarovanju, pravnik dr. Klimosch pa o pravovarstvu.

Skenilo se je, da „Prometna zveza“ še naprej ostane članica zveze krščanskih društev. Zbor je ponovno izkazal ovacije g. drž. poslancu Kemetterju, bil pa je sem pa tja tudi precej buren.

Za bodočo poslovno dobo dveh let so v osrednji odbor izvoljeni sledeči tovariši: R. Teuffer 1., Fr. Haider 2., A. Böhm 3. in W. Pichula 4. predsednik; A. Holler zapisnikar; A. Merinsky blagajnik in J. Pradler kot načelnik računskih preglednikov.

\* \* \*

Iz računskega zaključka posnamemo, da je „Prometna zveza“ v poročilni dobi, to je od 1. marca 1911 do 28. svečana 1913 144.351 K 03 h dohodkov, stekajočih se v društveno blagajno. Glavni vir so seveda članarine. Za koledarje se je skupilo 8033 K 89 v. Na prvi hip so seveda dohodki sijajni a če primerjamo iz-

datke opazimo, da je treba dobrega gospodarja, da zamore in zna shajati. Samo za pravovarstvo se je izdalo 13.562 K 68 v, za podpore v gotovini 4100 K, za časopise 36.002 K 20 v in za koledarje (l. 1911, 1912, 1913) 10.217 K 45 v. Dovoljena nam bodi tukaj opazka, da se je za slovenski časopis v omenjeni dobi plačalo 3813 kron 66 v.

V sklad za posmrtno odpravnino se je v dveh letih vplačalo 71.491 K 87 v, izplačalo pa se je posmrtnin 60.400 K, to je 302 slučaja po 200 K.

Žalostno in graje vredno je, da skupine in plačilnice ne spolnjujejo redno njih dolžnosti in gledajo na red. V računu namreč najdemo, da dolgujejo iste na koledarjih 2628 K 57 v in na članarinah 2445 K 15 v. Nelepo je pa tudi za člane, ki ne vplačujejo članarin redno.

Stavimo si, kaj je nas Slovencev, da izvršujemo našo društveno dolžnost vestno in si tako zasiguramo pri osrednjem vodstvu ne le dobro ime, ampak tudi veljavo, kajti ono se ozira tudi le v prvi vrsti na redoljubne člane, ravno tako kakor ljubi oče le pridnega otroka.

Za pravovarstvo je bilo v poročevalni dobi vloženih 139 prošenj, in sicer 60 v zadevah nezgodne zavarovalnine in 79 drugih. Od prvih je 8 še nerešenih, od ostalih pa se je dosegel v 16 slučajih zaželeni uspeh. Od 79 drugih se je 8 prošenj odklonilo; 12 slučajev je še nerešenih. V 59 zadevah se je postopalo sodnijsko in je sledilo 27 prošenj, 8 denarnih in 2 denarni kazni, drugo so bile ali poravnave ali pa se je tožba ukinila.

Tovariši! Iz poročila razvidite, da nismo tako osamljeni na svetu, kakor si pa nasprotniki naše organizacije krivično domišljujejo. Osebe, ki so se udeležile občnega zbora, so nam jamstvo, da ima „Prometna zveza“ močno zaslombo v parlamentarnih zastopnikih, možeh, ki ne upijejo in obljublajo samo, ampak tudi kaj napravijo. Treba je nam samo, da se trdno oklenemo naše organizacije in njenim zastopnikom in njenemu vodstvu zaupamo.

Bivšemu predsedniku tovarišu Böhmju, ki radi bolehnosti ni mogel več vrhovnega vodstva prevzeti, gre naša posebna zahvala. Za nas Slovence bodi nepozaben njegov trud, da smo dosegli, kar smo dolgo želeli — lasten časopis. Hvala mu! Ko so tovariši delegati zbirali družega moža, kateremu poverijo vodstvo društva okoli 11.000 članov, bila jim jn sreča mila, kajti v osebi tovariša R. Teufferja so odbrali moža, o kojem mora vsak, kdor ga pozna, reči, da zasluči to čast v polnem obsegu. V nezgodnih zadevah je naravnost veščak, drugače pa tudi marljiv in — neupognjen branitelj pravice.

**Pozor!** Občni zbor „Prometne zveze“ je sklenil, da se s 1. julijem 1913 zviša članarina od 70 na 80 vinarjev. To pa radi tega, ker se vsled rastoče draginje prošnje za denarne podpore vedno bolj množijo in pri naraščanju števila članov rastejo tudi druge potrebščine.

Nadalje je slenjeno, da se vdovam, katere ne dobe pogrebne, ker mož še ni bil eno leto član, podele enkratne podpore do najvišje svote 50 kron.

Za pristop k pogrebninskemu skladu se je določilo, na mož ali žena ne smeta biti stara nad 45 let.

**Voditeljem skupin plačilnic.** Dogaja se, da se pošiljajo na vodstvo na Dunaj obračuni, na katerih ni razvidno od katere skupine ali plačilnice prihajajo in ne, kdo jih pošlje, torej brez označbe sedeža in brez podpisa. Take malomarnost dela centrali veliko nepotrebnega iskanja in ugibanja in povzroča velik nered.

Zapišite torej na gornji rob mesečnega računa sedež vaše skupine ali plačilnice, ne pozabite zapisati mesec, za katerega račun polagate in nazadnje tudi razločno podpišite.

Pristopnice novih članov naj bodo vestno in popolno po predtisku izpolnjene in naj bo ob robu razločno zapisano ime istega časopisa, katerega želi nov član prejemati.

Z vsakim mesečnim računom naj se tudi javijo centrali spremembe naslovov pretečenega meseca. Centrala mora imeti pravilne naslove ne le radi reda, ampak tudi zato, da lahko izvršuje redno in točno dostavljanje časopisov in se s tem preprečijo nepotrebne reklamacije.

Centralno vodstvo upa in prosi, da bodo tovariši voditelji skupin in plačilnic te želje upoštevali in ji tako pomagali zmagovati delo, ki vedno bolj in bolj narašča.

**1. majnik.** Bliža se dan, ki ga imenujejo delavski praznik. Letos pa je res tudi praznik. Socialnim demokratom letos ne bo težko, da proslavijo in praznujejo 1. majnik po njihovi šegi in zarajajo nekaj kronic, ki bodo potem ob koncu mesca britko manjkale. Naj imajo svoje veselje, tudi mi si ga hočemo privoščiti, dasiravno nekoliko drugače.

Tovariši! Spomlad je tukaj, narava se vzbuja iz zimskega spanja. V logu, na travniku, na polju in v vrtu povsod sili novo življenje na dan. Vse kaže nekako veselo lice in hrepenenje po napredku. Kaj pa mi? Ali se med nami kaj pozna prihod spomladi? Odgovor, ki si ga moramo dati, zveni kakor počen zvon: Mi dremljemo naprej! Ko sem stopil pred Vas, sem vas prav lepo in ponižno prosil: podpirajte me, a bil je — skoraj bi rekel, glas upijočega v puščavi. V mojo žalost sem celo doznal, da se mnogi niti meniti nočejo z menoj — še čitajo me ne. Prosil sem, da me priporočate vselej in povsod, ker rad bi bil povsod, kamor zahajate in nosite denar vi, pa nobeden meni uslišal. Prosil sem večkrat, da agitirate za vašo armado, za „Prometno zvezo“, a vspeha vidim pa le malo ali celo nič, tako da sem zgubil vso veselje nad vami. Pozivam vas še enkrat: Na delo, na delo, proslavite 1. majnik s tem, da pridobi vsak po enega novega člana za „Prometno zvezo“!

„Železničarski Glasnik“.

## Razno.

**Velike uspehe** znajo doseči le socialni demokrati. Njih brezštevilni predlogi v vseh zastopstvih so živa priča za to. Za nje je stvar zelo enostavna: Se jim li kdaj kaj malega posreči, je seveda to njih velika zasluga, če pa propadejo so pa le nasprotniki krivi. Iz vsega znajo prav spretno narediti agitačno frazo, katero mlatijo toliko časa, dokler ne znajdejo kaj novega. Te prakse jih je naučil ožak Bebel, ki je proglasil: „Nam ne gre za to, da to ali ono dosežemo, za nas je poglobitno, da stavimo predloge, katerih nobena druga stranka staviti ne more.“ Napačno to načelo sicer ni, a je pa silno hinavsko!

**Kako uprava c. kr. drž. železnic svoje delavce ceni.** Prožni delavec Grl je celih 39 let delal slavni državni železnici in je pred kratkim v bolnišnici umrl. Pet njegovih stanovskih tovarišev je pri sekciji Melk prosilo za dopust, da se udeleže pogreba. Dobili so pa c. kr. odgovor, da če se hočejo udeležiti, se jim ali dan od zajamčenega dopusta odšteje ali pa za čas odsotnosti plača odtegne. To je pa že višek človeškega čuta! Od sekcije same se pogreba ni udeležil nikdo in to nam govori živo besedo, koliko slavna uprava c. kr. državnih železnic ceni delavca, ki ji je žrtvoval samo 39 let.

**Premije pri progovzdrževalni službi** se namerava uvesti pri c. kr. drž. železnici, kakor je že sedaj v navadi v nekaterih delavnicah in kurilnicah. Vest pozdravljamo in želiti je, da se kmalu uresniči. Dvomimo pa že danes, da bi bili premij deležni tisti, ki je res zaslužijo, ker ne verjamemo, da bi se začel svet kdaj narobe sukati. Pri naših upravah morata biti za take reči vedno dva: eden, ki zasluži in drugi, ki pojé.

**Železniško postajo Javornik** namerava železniška uprava razširiti. V ta namen se vrš dne 22. aprila t. l. politični obhod in razlastilna razprava.

**Nova proga Novomesto-Metlika.** Železniško ministrstvo je že naročilo za to novo progo preliminarne lokomotive in vozove in sicer 12 lokomotiv, 20 osebnih, 6 službenih, 10 pokritih

in 15 odprtih vagonov za skupno ceno 1 milijon 96 tisoč kron. Vse mora biti dodelano do prvega četrtletja 1914. Abotno bi bilo misliti, da se bodo Belokranjci z novimi lokomotivami v novih vagonih vozili. Ta materijal se uvrsti na glavnih progah, lokalni polž pa bo lezel in škripal kakor sedaj s škartirano opravo sem in tja, kakor se za kršene ljudi najbolj spodobi.

**Dobava kuriva za južnoželezničarje.** Pri državni železnici je že zdavnej upeljano, da je v večjih postajah zaloga drv in premoga za uslužbenec. Kakor se sliši, namerava sedaj tudi južna železnica v Ljubljani ta način dobave vpeljati. Misel je pozdraviti, ker potem si vsak uslužbenec lahko naroči kdaj in kolikor hoče in ne bo mu treba mesce čakati predno blago tudi dobi.

**Velika železniška nesreča.** Dne 7. t. m. zjutraj sta na progi Reka-Zagreb med postajama Josipdol in Tounj trčila osobni in brzotovorni vlak. Iz početka se je govorilo o 33 mrtvih. Sedaj pa izvemo, da po zaslugi strojevodje osobnega vlaka ni od potnikov nikdo resno ponesrečil. Hudo prizadeti so bili le oba strojevodja eden kurjač, eden vlakovodja in dva zavirača Kurjača osobnega vlaka je vrglo z lokomotive in je ostal živ. Tudi strojevodja Medur bi se morda bil rešil, a njemu ni bilo na njegovo življenje ampak za potnike. Ko je že gledal smrti v oči, je še skočil k zavori in napel vse sile, da omili neizogibni sunek, ki je bil strašen. Pri spalnem vagonu je odletela celo stranska stena stran. Junak Medur se ob času, ko to pišemo, bori v bolnišnici v Dugem selu s smrtjo, njegove nesrečne tovariše žrtve in sicer vlakovodjo tovrnega vlaka Vrbljančiča, njegovega kurjača Pintariča in zavirača Kovačiča in Stifterja pa so 9. t. m. izročili v Zagrebu materi zemlji. Pogreba se je udeležila velikanska množica ljudstva, zastopniki obratnega vodstva in veliko železn. uradnikov in ustlužbencev. Druge ranjence in obolele so spravili v bolnišnice v Ogulinu in Dugi res, ki pa bodo v par dneh popolnoma okrevali. Nesrečne žrtve poklica naj v miru počivajo!

**Govorimo enkrat jasno.** Socijalni demokraciji že ne zadostuje več iskati si svoje žrtve med delavstvom. V njeni oholosti se skuša že ugnezditi tudi drugod, tako med malimi kmeti, malim obrtništvom in drugimi nastavljenici in jih hoče pridobiti za svojo stranko. Najbolj jim gre takozvani srednji stan v slast. Njeni agitatorji obkrožujejo zadnji čas liki netopirjem posebno uradništvo, državno, deželno in občinsko in jih skuša ujeti na svoje limanice. Dasiravno nima pravega vspeha, vendar že namen je nevaren. V prvi vrsti je to početje nevarno za državo, ki bi ne smela mirno gledati, da ji rudeča garda njene uslužbenec, dasiravno počasi a vendar le odtuji. Soc. dem. stranka je načelna nasprotnica današnje države in obstoječih gospodarskih in družabnih razmer. Nje namen je, da preidi last, ki služi delu, v roke demokratsko-revolucionarne uprave. Soc. demokrati se nočejo in se ne bodo nikdar spoprijavili z državo, z njenimi temeljnimi postavami in s sedanostjo sploh. Oni ne zaupajo meščanski upravi. Ako tedaj državni uradnik zaide pod rdečo zastavo, pripozna s tem, da je nasprotnik državnega in družabnega reda in greši zoper službeno prisego. Službena prisega državnega uradnika se nikakor ne strinja s pripadništvom k socijalni demokraciji. Ko uradnik nastopi službo, priseže cesarju ali njega namestniku. S tem se zaveže cesarju, da bo zvest in podložen osebi Njega Veličanstva, kot nositelju najvišje državne oblasti, da bo neomahljiv v spoštovanju državnih temeljnih zakonov in drugih postav in da bo vse dolžnosti napram državi, vestno nepristransko in nesebično spolnjeval. Ko je državni uradnik podpisal zaprisego, se je istočasno prostovoljno odrekel vsakemu stiku s socijalno demokracijo. Ako tedaj še vseeno pomežkuje z njo, smatrati je to brez dvojbe kot greh zoper uradno in službeno dolžnost in kot vedoma — prelom prisega. Prisegolomne uradnike pa država ne more trpeti v svoji službi. Država

naj torej v svojo samokorist gleda, da njeno uradništvo ne zaide v lužo socijalne demokracije. Ako tega noče storiti, izpodkopava si sama njeno bitje. Socijalno demokratska propaganda med državnimi nastavljenici pa ni samo nevarna državni celoti, ampak je tudi grda žalitev državi in vladarju zvestih uradnikov, ki se njih službene prisega zavedajo. Socijalni demokrati zahtevajo od svojih pripadnikov sovražstvo zoper državo in cesarja, torej prisegolomstvo in kršenje zvestobe. vse to pa mora značajan in zvest uradnik z ogorčenjem od sebe zavrniti. Popolnoma proti vsej logiki je tedaj, da sme uradnik, ki nase, na svoje dolžnosti in na zvestobo do vladarja kaj drži, biti tudi socijalni demokrat.

**Cudna prikazen narave.** V ponedeljek dne 14. t. m. ob pol 4. uri popoldne je bila v Ljubljani nenavadna naravna prikazen. Ob najlepšem svitu toplega solnca, je nekakih 10 minut nalezaval precej gost sneg. Vreme je bilo prav toplo zato je bilo to za Ljubljano nekaj popolnoma nenavadnega.

**Lahi v Tripolisu** so zgubili 20.429 ranjenih, 1405 ubitih, 600 jih je dezertiralo ali pa se zgubilo. Stroški so znašali za vojno 403 milijone lir in za odkupnino Turčiji 40 milj. lir. Radovedni smo, bo li Italija imela sedaj prostora za tiste svoje podanike, ki pridejo vsako spomlad kar trumoma v naše kraje domačinom kruh odjedat.

**Koliko dobe svojci v slučaju mobilizacije pod orožje poklicanih rezervistov?** Vlada je 29. novembra 1912 predložila zbornici načrt postave, po kateri naj se potrebni svojci mobiliziranih krušnih očetov iz državnih sredstev podpirajo. Ista podpora naj bi se podelila tudi v mirnem času, če se rezervnike upokliče k izrednim vežbanjem.

K svojcem se prištevajo: v prvi vrsti zakonska žena in zakonski otroci, potem pa tudi zakonski predniki brati, sestre, tisti in tašče, nezakonska mati in nezakonski otroci, če imajo v Avstriji stalno bivališče in so ali avstrijski ali ogrski ali bosansko-hercegovski podaniki.

Potrebni se smatrajo vsi oni svojci, ki žive pretežno le od zaslužka upoklicanega. Državna podpora je življenska in če ima dotični še najeto stanovanje, dobi še polovico življenske podpore povrh kot najemninsko doklado. Svojci pod osem let dobe le polovico toliko, kakor nadosemletni.

Visočino podpor odmeri domobransko ministrstvo letno za eno leto naprej različno za posamezna mesta in kronovine. Za leto 1912 bi znašale:

|                                     | za odrasle                      | za otroke do 8 let             |
|-------------------------------------|---------------------------------|--------------------------------|
| v Trstu . . . . .                   | 126                             | 63                             |
| v drugih krajih Istre . . . . .     | 114                             | 57                             |
| v Ljubljani . . . . .               | 109 <sup>1</sup> / <sub>2</sub> | 54 <sup>3</sup> / <sub>4</sub> |
| v drugih krajih Kranjske . . . . .  | 103 <sup>1</sup> / <sub>2</sub> | 51 <sup>3</sup> / <sub>4</sub> |
| v Gradcu . . . . .                  | 115 <sup>1</sup> / <sub>2</sub> | 57 <sup>3</sup> / <sub>4</sub> |
| v drugih krajih Štajerske . . . . . | 111                             | 55 <sup>1</sup> / <sub>2</sub> |
| v Celovcu . . . . .                 | 121 <sup>1</sup> / <sub>2</sub> | 60 <sup>3</sup> / <sub>4</sub> |
| v drugih krajih Koroške . . . . .   | 112 <sup>1</sup> / <sub>2</sub> | 56 <sup>1</sup> / <sub>4</sub> |

Te pristojbine se le neznatno izpreminjajo, tako da z njimi lahko računamo. Recimo: Železniški delavec N. N. z dnevno plačo 4 krone ima v Vodmatu, ki spada pod mestno občino ljubljansko, najeto stanovanje. Upoklican je pod orožje in ostavi doma ženo, enega otroka nad 8 let, dva otroka pa pod 8 let. Ker je družina živel le od moževega zaslužka, pristojna ženi sledeča podpora: Za se in za starejšega otroka po 109<sup>1</sup>/<sub>2</sub> v na dan, to je K 2-19, za mlajša dva otroka po 54<sup>3</sup>/<sub>4</sub> v za vsaki dan, to je K 1-09<sup>1</sup>/<sub>2</sub> v skupaj K 3-28<sup>1</sup>/<sub>2</sub> in še polovico tega zneska kot stanarinsko doklado, to je K 1-64<sup>1</sup>/<sub>4</sub> na dan; skupaj bi torej podpora znašala K 4-92<sup>3</sup>/<sub>4</sub> na dan. Ker pa podpora ne sme moževega zaslužka prekoračiti, dobila bi tedaj naša ženica dnevno samo 4 K. Ta podpora pristojna toliko časa, dokler mož vsled vojaščine nič ne zasluži. Ako bi mož vojak dezertiral ali sodnijsko v težko ječo obsojen bil, preneha podpora z dnem dezertacije ali pravomočnega krivdoreka. Ko bi pa reditelj v vojski padel, ali se na kak drug način

zgubil (ujetnik) ali bil ranjen v vojni, ali pa vsled kake v službi si nakopane bolezni umrl, predno bi se ga odslovilo domu, dobe svojci podpora še celih šest mesecev naprej od dne, ko se prej imenovani pogoji ugotovijo, bodisi da nima osirotela družina pravice do kake druge vojaške oskrbe. — Te vrste podpore se ne smejo zarubiti ali zastaviti.

**Pozor!** 1. majnika t. l. bo plačati posmrtnine 75 h za 15 slučajev.

**Pozor pri nakupu!**

Kdor hoče imeti res trpežno, zanesljivo in ceno uro, dalje fino izdelane verižice, prstane, uhane, splošno vse v to stroko spadajoče predmete, naj ne prezre trdke

**Ivan Ravnihar, urar**  
**Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 44.**  
Postrežba točna in solidna. Sprejemajo se tudi razna popravila.

**Anton Rojina, Ljubljana**  
Kolodvorska ulica  
Pohištvono in stavbno mizarstvo.

**JULIJA ŠTOR**  
Ljubljana, Prešernova ul. 5  
velika zaloga

**F. L. POPPER ČEVLJEV**  
najboljše kakovosti za gospode, ženske in otroke po izredno ugodnih cenah. — Čevlji za turiste — higienični čevlji za otroke — Lawn-tenis čevlji.

Velika zaloga modernih slamnikov.  
**Klobuke, cilindre in čepice**  
v najnov. fasonah in v veliki izbiri priporoča  
**Ivan Soklič, Ljubljana, Pod trančo št. 1.**  
Pristni Panama-slamniki od 9 K do 50 K.

**H. SUTTNER** Glavni trg št. 25  
**LJUBLJANA** Sv. Petra cesta 8  
priporoča svojo največjo zalogo švicarskih ur  
priznana najboljših z znamko „IKO“ in „ZENITH“.  
Najzmernejše cene. Postrežba točna.

**Adalbert Kassig**  
Ljubljana, Židovska ulica.  
Zavod za uniformo, krznar in izdelovatelj čepic priporoča svojo veliko zalogo vsakovrstnih uniformskih predmetov za železničarje, kakor: čepice, gume, rosete, žnore, piščalče i. t. d. Čepice zimske in letne za strojevodje, kurjače — itd. v raznih oblikah po najnižji ceni. — Postrežba točna.

Velika in moderna zaloga oblek za gospode, dečke in deklice **A. KUNC**, Dvorni trg 3  
na voglu Židovske ulice Naročila po meri točno in priznana dobro.

Priporočamo domačo trgovino z oblekami  
**Maček & Ko.**  
v Ljubljani, Franca Josipa c. 3.  
Založniki c. kr. priv. južne železnice.  
Solidna postrežba! Najnižje cene!